

NOUTAJIEN B-METSÄSTYSKOKEEN SÄÄNNÖT (NOME-B)

Hyväksytty Kennelliiton valtuuston kokouksessa 27.11.2006 Voimassa 1.4.2006 alkaen

1. METSÄSTYSKOKEEN TARKOITUS

Kokeen tarkoituksena on arvostella noutajien soveltuvuutta ja halua työskennellä metsästyksenomaisissa tehtävissä ottaen huomioon jalostusta koskevat tavoitteet.

2. KOKEEN JÄRJESTÄMINEN

Kokeita anottaessa ja järjestettäessä on noudatettava sääntökirjan osassa yksi (1) annettuja yleisiä sääntöjä ja määräyksiä sekä kennelliiton yleisiä määräyksiä. Tuomari vastaa siitä, että kokeessa noudatetaan sääntöjä ja ohjeita.

3. KOELUOKAT

Alokasluokka (ALO), johon saavat osallistua noutajien taipumuskokeen hyväksytysti suorittaneet koirat ilman ikärajoitusta. ALO 1 - palkinnon saanut koira siirtyy avoimeen luokkaan.

Avoin luokka (AVO), johon saavat osallistua ALO 1 -palkinnon saaneet koirat. Kaksi kertaa AVO 1 –palkinnon saanut koira siirtyy voittajaluokkaan.

Voittajaluokka (VOI), johon saavat osallistua kaksi kertaa AVO 1 -palkinnon saaneet koirat.

Koira voi jatkaa osallistumisestaan alemmassa luokassa sen kalenterivuoden loppuun saakka, jolloin se on saavuttanut ylempään luokkaan oikeuttavan tuloksen. Jos koira osallistuu ylempään luokkaan, se ei enää saa osallistua alempaan luokkaan (katso osa 1 kohta 4).

4. RIISTA JA NOUTOESINEET

Noudettavissa tulee olla vähintään kahta eri riista- tai vahinkolintulajia. Lisäksi voidaan käyttää kaneja tai jäniksiä. Vesityöskentelyssä on käytettävä vesilintua. Jälki vedetään kanilla tai jäniksellä. Kaikilla koirilla on oltava samat riistalajit. Riistan tulee olla hyväkuntoista ja pakastetun riistan täysin sulanutta. Rauhoitettuja riistalajeja ja petoeläimiä ei saa käyttää kokeissa.

Voittajaluokassa voidaan riistojen sijasta käyttää tarkoitusta varten valmistettuja, kangaspällisiä noutoesineitä, dummyja. Kaikille koirille tulee käyttää samansuuruisia (noin 0,5 kg) ja -värisiä dummyja. Dummynheit-timen käyttö on sallittua. Samassa kokeessa (luokassa) ei käytetä sekä dummyja että riistoja.

Kun säännöissä myöhemmin puhutaan riistasta, voidaan voittajaluokan osalta tarkoittaa myös dummyja.

5. KOEMAASTO

Koe tulee järjestää alueella, joka vastaa mahdollisimman hyvin todellista metsästysmaastoa. Kasvillisuuden sekä maa- että vesialueella tulee olla niin tiheää, että riistat ovat useimmissa tehtävissä näkymättömissä. Veden syvyyden on oltava sellainen, että koira joutuu uimaan työskentelyn aikana. Maaston vaikeuden on oltava sopuissa luokan vaatimusten kanssa.

6. KOKEEN SUORITTAMINEN

6.1 Yleistä

Koirien ominaisuuksien arvioiminen metsästyskokeen avulla edellyttää koeolosuhteiden järjestämistä mahdollisimman tasapuoliseksi kaikille saman luokan koirille. Tehtävien ei kuitenkaan tarvitse olla täysin samat kaikille koirille, ja niitä voidaan tarvittaessa muuttaa kokeen aikana, jotta vaatimukset koirille pysyvät tasapuolisina. Mitään kaavamaisista suoritusjärjestystä ei noudateta, vaan koejärjestelyt vaihtelevat koemaaston ja kuvitellun metsästystilanteen mukaan. Kokeessa voidaan kokeilla useampaa koira samanaikaisesti. Koirien suoritusjärjestys määrätään pääsääntöisesti arvalla.

Tehtävät laaditaan siten, että ne mahdollisimman hyvin vastaavat todellisia metsästystilanteita. Houkutusku-
via (kaaveita) voidaan käyttää vesialueella metsästyksen soveltuvalla tavalla. Voittajaluokassa työskentely voidaan suunnitella tapahtuvaksi veneestä. Kokeen alussa tuomari selvittää ohjaajalle kaikki järjestelyt.

Tuomari määrittelee myös ohjaajan toiminta-alueen sekä riistan noutojärjestyksen. Koirat pidetään kytkemättöminä kokeen ajan, ellei tuomari toisin määrää. Koiran saa kaikissa osasuorituksissa lähettää selvällä käsimerkillä. Koiran ohjaamisessa kokeen aikana suositellaan pillin käyttöä.

Kaulapannan tai muun varusteen käyttö koesuorituksen aikana on kielletty. Suoritusten aikana ohjaaja ei saa käyttää apuvälineitä, jotka voidaan tulkita pakotteiksi. Koiraa ei saa kurittaa koepaikalla eikä kokeen aikana. Koiran ominaisuuksien ja koulutustason arvioimiseksi sille annetaan mahdollisuus suorittaa vähintään kuusi (6) noutoa, osa maalta ja osa vedestä. Työskentelyn aikana ammutaan vähintään kolme (3) laukausta haulikolla. Noutotyöskentely on kaikissa luokissa järjestettävä siten, että on mahdollista arvostella koiran paikallistamiskykyä sekä koiran itsenäistä että ohjattua työskentelyä. Voittajaluokassa on oltava mahdollisuus arvostella koiran käyttäytymistä passipaikalla toisen koiran työskennellessä. Myös AVO -luokassa tällainen voidaan järjestää.

6.2 Suoritusten kuvaus

Kokeen alussa ampujan oletetaan pudottaneen tietyn määrän riistaa. Jotkut putoamispaikoista ovat tarkasti tiedossa, mutta joistakin tiedetään vain putoamisalue. Kokeen aikana jäljitellään riistan pudotuksia heitoin sekä haulikon laukauksin ja koiralle annetaan tilaisuus painaa putoamispaikat mieleensä. Tehtäviä voi olla useampia sekä maalla että vedessä.

6.3 Hakutehtävä

Hakualueen tulee olla sellaisen, että koira ei jatkuvasti näe ohjaajaa työskennellessään maastossa. Hakualue voi olla joko maa- tai vesialueella riippuen luokasta ja maaston vaikeusasteesta. Alueelle sijoitetaan riista suoritusvuorossa olevan koiran näkemättä.

6.4 Ohjaustehtävä

Maaston ja vesialueen tulee olla sellaista, että ohjaajalla on mahdollisuus nähdä koiransa suurimman osan aikaa. Ohjauksetäisyydet riippuvat luokasta ja maaston vaikeudesta sekä vallitsevista olosuhteista.

6.5 Paikallistamistehtävä

Koiran paikallistamiskykyä voidaan kokeilla yhden tai useamman pudotetun riistan noudoilla. Tehtävä on järjestettävä siten, että koiralla on mahdollisuus havaita riista heiton aikana. Heittojen yhteydessä ammutaan laukauksia haulikolla. Yleensä suositellaan käytäntöä, jossa laukausta seuraa välitön heitto joko maalta tai veneestä. AVO - ja VOI -luokissa tuomari voi määrätä noutojärjestyksen.

6.6 Jäljestäminen

Jälki vedetään vain alokasluokassa. Laahausjäljen pituus on noin 200 metriä. Se vedetään kanilla tai jäniksellä, maaston luonnollisia kulkureittejä myötäillen. Vetoriistan sijaan jäljen päähän voidaan laittaa toinen samaa lajia oleva riista. Vetäjä poistuu paikalta jälkiä sotkematta.

Koiralle ei näytetä jäljen alkua, vaan se lähetetään jäljelle noin 10 metrin etäisyydeltä kohtisuoraan jäljen kulkusuuntaan nähden. Koira voidaan ohjata osoitetulle jälkiuralle.

Jälkien vähimmäisetäisyys toisistaan on noin 50 metriä ja vierekkäiset jäljet pyritään kaartamaan vastakkain suuntiin. Avomaasto, harva aluskasvillisuus ja voimakas tuuli edellyttävät jälkien välisen etäisyyden lisäämistä. Koirat on pidettävä näkösuojassa jälkien vetämisen aikana.

Jälki suoritetaan viimeisenä osasuorituksena ja siihen osallistuvat ainoastaan ne koirat, joilla on mahdollisuus ALO 1 -palkintoon.

7. ARVOSTELU

Koiran kaikki osasuoritukset arvostelee yksi tuomari. Tuomari voi omassa arvostelussaan huomioida muiden samanaikaisesti samaa luokkaa arvostelevien tuomareiden koirasta tekemät havainnot. Alokasluokan jäljen voi arvostella toinen samassa kokeessa arvosteleva tuomari.

Kokeessa arvostellaan koiran kykyä ja halua noutaa riistaa vedestä ja maalta sekä kykyä toimia käyttökelpoisena metsästyskoirana noutajille tyypillisessä metsästyksessä. Kokeessa suoritetaan vain laatuarvostelu eikä koiria aseteta tavallisesti paremmuusjärjestykseen. Paras koira voidaan kuitenkin valita kokeen järjestäjien niin halutessa. Kokeen alussa jokaiselle koiran ohjaajalle kerrotaan kokeen kulku ja annetaan tarvittavat ohjeet. Ohjeita voidaan antaa myös koko osallistujajoukolle alkupuhuttelun yhteydessä suorituspaikalla.

Suoritusten jälkeen koirasta annetaan suullinen arvostelu, mutta ei lopullista palkintosijaa. Alokasluokassa arvio annetaan ennen jälkeä. Jos koiran suoritukset tässä vaiheessa edellyttävät ensimmäistä (1.) palkintoa, ilmoitetaan, että koira osallistuu jäljelle.

7.1 Arvosteltavat ominaisuudet

Haku

Hakutyöskentelyn on oltava sellaista, että se kattaa koko osoitetun hakualueen, myös sen vaikeimmat kohdat. Koiran on pystyttävä itsenäiseen työskentelyyn, mutta sen on myös tarvittaessa seurattava ohjaajansa merkkejä. Tehoton tai muuten puutteellinen haku katsotaan koiralle vakavaksi virheeksi.

Vainu

Koiran on vainunsa avulla, tuulta hyväksikäyttäen, kyettävä löytämään riistat. Heikko vainunkäyttö on vakava puute koiran ominaisuuksissa. Vainuamisolosuhteiden arviointi on vaikeaa, siksi vainunkäytön arvostelussa on käytettävä erityistä harkintaa.

Tehokkuus ja kestävyys

Tehokas koira työskentelee hyvällä vauhdilla ja on erinomainen riistanlöytäjä. Hyvä kestävyys ilmenee muuttumattomana vauhtina ja intona koko kokeen ajan. Hidas ja tehoton työskentely sekä puutteellinen kestävyys laskevat koiran suorituksen arvoa.

Paikallistamiskyky

Koiran on oltava tarkkaavainen pudotusten aikana ja muistettava havaitsemansa riistan putoamispaikat. Luvan saatuaan sen on noudettava pudotettu riista. Vakavat puutteet paikallistamiskyvyssä johtavat palkintosijan alentamiseen.

Reagointi laukukseen

Koiran on oltava passipaikalla laukausten aikana hiljaa paikallaan sekä tarkkailtava valppaana laukausten suuntaan. Voittajaluokassa luvaton lähtö laukausten ja pudotusten aikana tai välittömästi niiden jälkeen ("paukkunouto") johtaa kokeen keskeyttämiseen, Avoimessa luokassa se johtaa palkintosijan alenemiseen ja useampi kokeen keskeyttämiseen. Alokasluokassa koiran suoritus keskeytetään, jos koira ei saada suorituksen alussa asettumaan kytkemättömänä paikalleen.

Jos ohjaaja koskettaa koiraansa tai pitää siitä kiinni aikomuksenaan rauhoittaa sitä tai estääkseen sitä lähtemästä, katsotaan tämä luvatta lähdeksi. Jos koiran paikalla pysyminen vaatii usein toistuvia käskyjä tai muuta jatkuvaa huomiota ohjaajalta, alentaa se koiran suorituksen arvoa ja voidaan ääritapauksessa rinnastaa luvatta lähdeksi, joka vaikuttaa koiran palkintosijaan. Mikäli alokasluokassa koira karkaa noutoon eikä sitä saada pysähtymään, tämä johtaa myös palkintosijan alentamiseen.

Riistankäsittely

Koiran on epäröimättä ilman ohjaajan kehotusta noudettava vainuamansa riista pehmeällä ja tasapainoisella otteella, palautettava se nopeasti sekä luovutettava ohjaajalle käteen.

Riistan vahingoittaminen, kieltäytyminen noudosta, riistan päällä kieriminen ja noutojen kesken jättäminen johtavat kokeen keskeyttämiseen luokasta riippumatta, samoin jos koira ohjaajan kielloista huolimatta hakee riista suussa tai ajaa takaa elävää riistaa. Riistan vaihtaminen sekä jatkuva pudottelu aiheuttavat AVO - ja VOI -luokissa kokeen keskeyttämisen. Alokasluokassa ne aiheuttavat vähintäänkin palkintosijan alentamisen.

Vesityöskentely

Koiran on mentävä mielellään veteen sekä uitava tehokkaasti ja määrätietoisesti. Jos koira joudutaan toistuvasti kehottamaan tai se kieltäytyy veteen menosta, koe keskeytetään. Huono uimatekniikka tai hidas uinti voivat johtaa palkintosijan alentamiseen.

Jäljestämiskyky

Jälkityön on tapahduttava itsenäisesti, nopeasti ja määrätietoisesti. Jos koira ei itsenäisesti etene kaadolle, alennetaan palkintosijaa. Jos koira kieltäytyy kanin noudosta, sitä ei voida palkita. Jos koira palaa lähtöpaikalle ilman kania, se voidaan kerran lähettää uudelleen jäljelle.

Yhteistyöhalu

Koiran on kaikissa tilanteissa oltava helposti hallittavissa, seurattava hyvin ohjaajansa sekä pysyttävä käskystä paikallaan. Yhteistyötä koiran ja ohjaajan välillä seurataan koko kokeen ajan. Jos koiran hallittavuudessa on suuria puutteita tai ohjaaja joutuu fyysisesti puuttumaan koiran työskentelyyn, voi se johtaa kokeen keskeyttämiseen.

Ohjattavuus

Hyvin ohjattavissa oleva koira ohjataan vaivattomasti ja pienin merkein haluttuun kohteeseen. Heikko ohjattavuus tai kovaääninen ohjaaminen aiheuttavat vähintäänkin palkintosijan alenemisen.

Jos koira on heikosti ohjattavissa, ei ohjausriistan itsenäinen löytäminen nosta suorituksen arvoa.

Muut ominaisuudet

Noutajan on kaikissa tilanteissa pysyttävä rauhallisena ja oltava äänetön. Haukkuminen, vinkuminen tai muu ääntely johtavat kaikissa luokissa palkintosijan alentamiseen. Jos se on häiritsevää ja jatkuvaa, koe keskeytetään. Aggressiivinen käyttäytyminen johtaa aina kokeen keskeyttämiseen.

Yleisvaikutelma

Yleisvaikutelmassa arvostellaan koiran soveltuvuutta ja käyttökelpoisuutta toimia metsästyskoirana. Arvostelussa on huomioitava koiran kaikki suoritukset. Yleisvaikutelmassa tulee näkyä positiivisten seikkojen lisäksi myös palkintosijan alentamiseen ja kokeen keskeyttämiseen johtavat syyt. Kirjoitetun tekstin tulee olla sopuoinnussa annetun palkinnon kanssa.

8. KOIRAN SUORITUKSEN KESKEYTTÄMINEN

Koiran suoritus keskeytetään, jos koiran ja ohjaajan välinen yhteistyö on niin puutteellista, että kokeen suorittaminen ei onnistu. Samoin jos koiralla on sellaisia ominaisuuksia, että kokeen jatkaminen ei enää ole mielekästä, tai koiralla ei ole enää mahdollisuutta saavuttaa hyväksytyä tulosta/palkintoa tai seuraavista syistä:

- täysin riittämätön työskentelyhalu
- selvä laukausarkuus
- riistan vahingoittaminen tai kieriminen riistan päällä
- kieltäytyminen riistan noudosta tai noutojen jättäminen kesken
- riistan vaihtaminen tai jatkuva riistan pudottelu (AVO, VOI)
- kieltäytyminen vesityöskentelystä
- aggressiivinen käyttäytyminen
- jatkuva, häiritsevää vinkuminen tai haukkuminen
- "paukkunouto" (VOI)
- karkaaminen ohjaajan hallinnasta

Lisäksi koiran suoritus on keskeytettävä, jos ohjaaja kurittaa koira koepaikalla tai kokeen aikana, tai jos koira loukkaantuu. Keskeyttämisen syy ja se, kenen toimesta keskeyttäminen on tapahtunut, merkitään arvostelulomakkeeseen.

9. PALKITSEMINEN

Osatehtävien avulla tuomarin on muodostettava kuva koiran ominaisuuksista, koulutustasosta ja sen käyttökelpoisuudesta metsästyskoirana. Kaikissa luokissa noudatetaan laatuarvostelua. Palkintosijaa päätettäessä ratkaisee tuomarille muodostunut kokonaisvaikutelma koirasta.

Palkinnot

Arvostelu on sopeutettava luokan yleistä vaatimustasoa vastaavaksi.

Ensimmäinen (1.) palkinto annetaan koiralle, jonka kokonaissuoritus on erinomainen.

Toinen (2.) palkinto annetaan koiralle, jonka kokonaissuoritus on hyvä.

Kolmas (3.) palkinto annetaan koiralle, jonka kokonaissuoritus on tyydyttävä.

Jos koiran kokonaissuoritus ei riitä hyväksytyyn palkintoon tai tuomari joutuu keskeyttämään kokeen, merkitään palkintosijan kohdalle **nolla (0)**. Ohjaajan keskeyttäessä tilanteessa, jossa tuomarin mielestä koiralla olisi vielä ollut mahdollisuus yltää palkintosijoille, merkitään tulokseksi **viiva (-)**.